

PLANLAMA

ARAŞTIRMA &

GELIŐTİRME

Ar-Ge MERKEZLERİ ARTIYOR AMA YETERLİ DEĞİL

Kalkınma ve Sanayi bakanlıkları verilerine göre üniversitelerde 76'sı tematik, 57'si laboratuvar niteliğinde 133 araştırma altyapısı faal, 40 yenisi kuruluyor. Ar - Ge merkezi sayısı 543'e, teknokent sayısı da 54'e ulaştı. 12 yeni teknokent kuruluyor. 90'a yakın üniversitede, 47 ilde araştırma altyapısı henüz yok.

Hazırlayan: **İbrahim EKİNCİ**

Türkiye'de özel, kamu, üniversite; toplam 800'e yakın noktada Ar - Ge merkezi, teknokent, laboratuvar veya merkezi statüsünde araştırma alt yapısı var. Doğu ve Güneydoğu'nun toplamındaki Ar - Ge merkezi sayısı, Kayseri'deki kadar. Bu iki bölgeyi 'hiç yok' noktasından Gaziantep kurtarıyor. Türkiye'de kamu veya vakıf nitelikli 183 üniversite var. Bunların bazılarında 10'a yakın araştırma merkezi varken, onlarca üniversitede araştırma altyapısı bulunmuyor. Kalkınma Bakanlığı verilerine göre üniversitelerde 16'sı tematik olmak üzere 38 yeni araştırma merkezi kuruluyor. 2016 yılı sonu itibarıyla 57 üniversitede merkezi araştırma laboratuvarı kurulumu tamamlanmış durumda, 38'inde ise kurulum devam ediyor.

Kalkınma Bakanlığı'nın üniversiteler ve kamu kurumlarının araştırma altyapıları konusundaki çalışması ile Sanayi Bakanlığı'nın Ar - Ge ve teknoloji geliştirme bölgeleri verileri, Türkiye'nin Ar - Ge haritasını ortaya koyuyor. Bu haritanın ortaya koyduğu tablo genel itibarıyla şöyle:

Türkiye'de özel sektör tarafından kurulan Ar - Ge sayısı 543'e ulaştı. Bakanlığın 500 merkezin bilgilerini içeren analizine göre, en çok otomotiv

YENİ MERKEZLER GELİYOR

Ar-Ge merkezi sayısı: 543
Teknokent: 54 (12'si kuruluyor)
Üniversite tematik merkez: 76
(16 yenisi kuruluyor)
Üniversite araştırma laboratuvarı: 57
(38 yenisi kuruluyor)
Toplam faaliyette: 746
Kurulmakta olan: 66

51 YENİ ARAŞTIRMA ALTYAPISI KURULUYOR

Ar – Ge merkezi sayısı: 543

Teknoloji geliştirme bölgeleri:

54 (12 bölgede altyapı çalışmaları devam ediyor)

• **Üniversitelerin tematik merkez sayısı:** 76 (16 yenisi kuruluyor)

• **Üniversitelerin araştırma laboratuvarı sayısı:** 70 (23 yenisi kuruluyor)

• **Kamu araştırma kurumları:** 16

• **TOPLAM faaliyette:** 759

• **Kurulmakta olan araştırma altyapısı:** 51

de 54'ü yazılım, bilgisayar ve iletişim teknolojileri konusunda çalışıyor.

ODTÜ, 10 merkezle birinci sırada

Üniversitelerdeki araştırma altyapıları ağırlıklı olarak sağlık, havacılık ve uzay, bilgi ve iletişim, makine-imalat, savunma ve nano-teknoloji alanlarında faaliyet gösteriyor. Kalkınma Bakanlığı'nın bilgilerini paylaştığı 185 merkez 183 üniversiteye dağılmıyor. ODTÜ'de 10, İTÜ'de 8, Boğaziçi'nde 5 araştırma merkezi veya laboratuvarı var. 2016 yılı sonu itibarıyla 57 üniversitede merkezi araştırma laboratuvarı kurulmuş durumda, 38'inde ise kurulum devam ediyor. Yine üniversitelerde 76 adet tematik araştırma merkezi faaliyette. 16 yeni tematik merkezin kuruluşu devam ediyor. YÖK verilerine göre Türkiye'deki üniversitesi sayısı 183. Bakanlığın laboratuvar, tematik merkez ve genel amaçlı araştırma altyapısı bilgilerine göre açılması planlananlar da dikkate alındığında Türkiye'de 90'a yakın üniversitenin 2018'e de bir araştırma laboratuvarına veya altyapısına sahip olmadan gireceği anlaşılıyor.

Üniversitelerdeki mevcut araştırma

merkezlerinde nanoteknoloji konusunda 4, biyoteknoloji konusunda 4, tıp ve sağlık alanında 17, enerji konusunda 9, süper iletkenler konusunda 3, yer bilimleri ve deprem konusunda 5 merkez var.

6 milyar TL'lik kaynak kullanıldı

Diğer yandan toplam araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcamaları 2015 yılında 20.6 milyar TL'ye yükseldi. Bu harcamaların gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payı 2015 itibarıyla yüzde 1.06 olarak gerçekleşti. Tam zaman eşdeğeri Ar-Ge personeli sayısı 120 bini aşmıştı. Ar-Ge harcamalarında özel sektör payı da yüzde 50'ye ulaştı. Kalkınma Bakanlığı tarafından 2000'li yıllardan itibaren üniversiteler ile kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde, ulusal ve bölgesel önceliklerle uyumlu, kamu ve özel sektörün ihtiyaçlarını göz önüne alan araştırma altyapılarının kurulması ve geliştirilmesi yatırım programları kapsamında destekleniyor. Bu amaçla 2017 yılı fiyatlarıyla yaklaşık 6 milyar TL kaynak tahsis edildi. Yatırım programları kapsamında "tematik araştırma laboratuvarları" ve "merkezi araştırma laboratuvarları" olmak üzere iki

tür araştırma altyapısı desteği veriliyor. Tematik araştırma laboratuvarları, belli bir bilimsel alanda uzmanlaşıyor. 2016 yılı sonu itibarıyla, devlet ve vakıf üniversitelerinde 99 tematik araştırma laboratuvarı projesi tamamlandı. 62 proje ise devam ediyor. Başta TÜBİTAK enstitüleri olmak üzere çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında ise 33 proje tamamlandı, 45 proje devam ediyor.